

II

*(Komunikaty)*KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

ZAWIADOMIENIE KOMISJI

WYTYCZNE

w sprawie wywozu i powrotnego wywozu tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli, ich części i produktów pochodnych, a także wewnątrzunijnego handlu nimi ⁽¹⁾

(2023/C 135/01)

Spis treści

	<i>Strona</i>
1. Informacje ogólne i uzasadnienie	2
a) Zagrożenia dla ochrony dzikich tygrysów i udział UE w handlu żywymi tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi	2
b) Międzynarodowe i unijne ramy prawne regulujące handel tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi	3
c) Środki w państwach członkowskich	4
2. Cel i status dokumentu	4
3. Wytyczne dotyczące interpretacji przepisów UE w sprawie wywozu, powrotnego wywozu i handlu wewnątrzunijnego tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi ...	5
a) Wnioski o wydanie zezwoleń lub świadectw zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 338/97 (wywóz lub powrotny wywóz)	5
b) Wnioski o wydanie świadectw zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 (handel wewnątrzunijny)	6
c) Dodatkowe zalecenie do rozważenia przez państwa członkowskie	7

ZAŁĄCZNIK

Dowody potwierdzające zasadność celów, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunków, realizowanych przez licencjonowane instytucje zoologiczne oraz programy hodowlane i ochronne	8
--	---

⁽¹⁾ „Tygrysy urodzone i hodowane w niewoli” w niniejszym dokumencie to okazy spełniające kryteria określone w art. 54 rozporządzenia (WE) nr 865/2006.

1. Informacje ogólne i uzasadnienie

- a) *Zagrożenia dla ochrony dzikich tygrysów i udział UE w handlu żywymi tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi*

Szacuje się, że w środowisku naturalnym żyje około 3 900 tygrysów, a głównym zagrożeniem dla ich przetrwania jest nielegalny handel tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi oraz ich przemyt⁽²⁾. Prawie wszystkie części i produkty pochodne z tygrysów są wysoko wyceniane, w związku z czym kłusownictwo tygrysów żyjących w środowisku naturalnym w celu zaspokojenia popytu na ich części i produkty pochodne doprowadziło do zaniku populacji w odpowiednich siedliskach w Azji⁽³⁾. Z najnowszej analizy wynika, że w okresie 19 lat od 2000 do 2018 r. podczas 1 142 incydentów w 32 państwach/terytoriach na całym świecie zajęto okazy tygrysów, ich części lub produkty uzyskane w sumie z co najmniej 2 359 osobników⁽⁴⁾. W ostatnich latach pojawiły się również coraz liczniejsze dowody na to, że tygrysy urodzone i hodowane w niewoli trafiają do nielegalnego handlu⁽⁵⁾. Komplikuje to działania na rzecz egzekwowania przepisów i może ułatwiać wykorzystywanie (nielegalnie pozyskanych) części tygrysów i produktów z nich pozyskiwanych oraz stymulować popyt na rynku.

Dane CITES dotyczące legalnego handlu umożliwiają identyfikację kilku państw członkowskich UE spośród 30 największych światowych eksporterów i importerów tygrysów w latach 1975–2018⁽⁶⁾. Na podstawie tych danych określono szlaki handlowe między Europą a Azją, na których tygrysy są (powrotnie) wywożone do państw posiadających obiekty, w których hoduje się tygrysy i którym zarzuca się zaangażowanie w nielegalny handel tygrysami. Z danych CITES na temat handlu za lata 2013–2018 wynika, że żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli oraz ich części i produkty pochodne są legalnie (powrotnie) wywożone w celach handlowych, w tym do państw azjatyckich.

Większość państw członkowskich zezwala na hodowlę i przetrzymywanie tygrysów w niewoli jedynie licencjonowanym ogrodem zoologicznym lub ośrodkiem ratunkowym⁽⁷⁾, jednak kilka państw UE zezwala na przetrzymywanie i hodowlę tygrysów w prywatnych obiektach⁽⁸⁾ lub w cyrkach i na wystawach objazdowych⁽⁹⁾. Cztery państwa członkowskie zezwalają obecnie na wykorzystywanie tygrysów w cyrkach i umożliwiają prywatnym właścicielom uzyskanie licencji na przetrzymywanie tygrysów w prywatnych obiektach⁽¹⁰⁾. Brak harmonizacji w państwach członkowskich w zakresie przepisów regulujących przetrzymywanie i hodowlę tygrysów w niewoli stwarza okazję do nielegalnego handlu⁽¹¹⁾.

W 2018 r. państwo członkowskie ujawniło dowody na udział zorganizowanych grup przestępczych, w tym prywatnych hodowców, pośredników i przedsiębiorców, w hodowli tygrysów w niewoli w celu nielegalnego wywozu do Azji⁽¹²⁾. W ostatnich latach udowodniono również zaangażowanie przedsiębiorców w sprzedaż urodzonych i wyhodowanych w niewoli tygrysów z ośrodków dla zwierząt w UE oraz przekazywanie tych okazów na terytorium UE. Np. z danych EU-TWIX za lata 2013–2018 dotyczących zajęć⁽¹³⁾ wynika, że żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli oraz ich części i produkty pochodne są nadal zajmowane wewnątrz UE i przy (powrotnym) wywozie. Ponadto w 2019 r. rodzina cyrkow-

⁽²⁾ Goodrich, J., Lynam, A., Miquelle, D., Wibisono, H., Kawanishi, K., Pattanavibool, A., Htun, S., Tempa, T., Karki, J., Jhala, Y. i Karanth, U. (2015). *Panthera tigris*. Czerwona księga gatunków zagrożonych IUCN. 2015: e.T15955A50659951.

⁽³⁾ Goodrich, J., Lynam, A., Miquelle, D., Wibisono, H., Kawanishi, K., Pattanavibool, A., Htun, S., Tempa, T., Karki, J., Jhala, Y. i Karanth, U. (2015). *Panthera tigris*. Czerwona księga gatunków zagrożonych IUCN. 2015: e.T15955A50659951.

⁽⁴⁾ Wong, R. i Krishnasamy, K. (2019). *Skin and Bones Unresolved: An Analysis of Tiger Seizures from 2000–2018* [„Nierozwiązany problem skór i kości: analiza zajęć tygrysów w latach 2000–2018”]. TRAFFIC South East Asia Regional Office. Petaling Jaya, Selangor, Malezja.

⁽⁵⁾ Głównie w Tajlandii i Wietnamie, również w Laosie, Malezji i Kambodży. Zob.: Wong, R. i Krishnasamy, K. (2019). *Skin and Bones Unresolved: An Analysis of Tiger Seizures from 2000–2018* [„Nierozwiązany problem skór i kości: analiza zajęć tygrysów w latach 2000–2018”]. TRAFFIC South East Asia Regional Office. Petaling Jaya, Selangor, Malezja, s. 1, 2, 13, 21, 28, 36, 37.

⁽⁶⁾ Baza danych CITES na temat handlu. Dostępna pod adresem: <https://trade.cites.org/>

⁽⁷⁾ Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Dania, Finlandia, Grecja, Węgry, Irlandia, Łotwa, Malta, Niderlandy, Portugalia, Rumunia i Szwecja zezwalają na przetrzymywanie i hodowlę tygrysów jedynie w legalnych i licencjonowanych ogrodach zoologicznych.

⁽⁸⁾ Chorwacja, Estonia, Luksemburg, Słowacja i Słowenia zezwalają na przetrzymywanie lub hodowlę tygrysów w prywatnych obiektach.

⁽⁹⁾ Włochy, Litwa i Polska zezwalają na przetrzymywanie i hodowlę tygrysów w cyrkach i na wystawach objazdowych.

⁽¹⁰⁾ Republika Czeska, Francja, Niemcy i Hiszpania zezwalają na przetrzymywanie i hodowlę tygrysów w prywatnych obiektach i cyrkach.

⁽¹¹⁾ Musing, L. (2020) *Falling through the system: The role of the European Union captive tiger population in the trade in tigers* [„Poza systemem: rola populacji tygrysów żyjących w niewoli w Unii Europejskiej w handlu tygrysami”]. Sprawozdanie TRAFFIC i WWF. Cambridge, Zjednoczone Królestwo.

⁽¹²⁾ SC70. (2018a). *Illegal tiger trade in the Czech Republic* [„Nielegalny handel tygrysami w Republice Czeskiej”]. Inf. Doc. 24. 70. spotkanie Stałego Komitetu CITES Rosa Khutor, Soczi (Federacja Rosyjska), 1–5 października 2018 r.

⁽¹³⁾ EU-TWIX to narzędzie ułatwiające wymianę informacji na temat nielegalnego handlu dziką fauną i florą w Europie. Jest to scentralizowana baza danych o zajęciach i przestępstwach zgłoszonych przez wszystkie państwa członkowskie. Zob: <https://www.eu-twix.org>

ców przewoziła 10 tygrysów przez kilka państw w UE, rzekomo przeznaczonych do ogrodu zoologicznego w państwie trzecim. Sprawdzono, że na tym obszarze nie istniały żadne działające ogrody zoologiczne, a odbiorcą była firma importująca mięso i alkohol zarejestrowana w państwie trzecim ⁽¹⁴⁾.

b) *Międzynarodowe i unijne ramy prawne regulujące handel tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi*

Tygrysy (*Panthera tigris*) wymieniono w załączniku I do Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (CITES). Zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami CITES międzynarodowy obrót dzikimi tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi w celach handlowych jest zabroniony, ze ściśle ograniczonymi wyjątkami. Handel żywymi tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi jest dozwolony, z zastrzeżeniem warunków mających zastosowanie do gatunków wymienionych w załączniku II (art. VII ust. 4 i art. VII ust. 5 CITES ⁽¹⁵⁾).

W 2002 r. strony CITES po raz pierwszy przyjęły rezolucję konferencji 12.5 (zmiany CoP18) ⁽¹⁶⁾ w sprawie ochrony tygrysów i innych gatunków dużych kotów azjatyckich wymienionych w załączniku I oraz handlu nimi. W rezolucji konferencji 12.5 wezwano państwa będące i niebędące stronami, w których znajdują się obiekty przetrzymujące tygrysy i inne duże koty azjatyckie w niewoli, do zagwarantowania, że odpowiednie praktyki zarządzania i kontrole są wprowadzone i ściśle realizowane, w tym w odniesieniu do usuwania dużych kotów azjatyckich, które padły w niewoli, w celu zapobieżenia wprowadzeniu przez takie obiekty lub za ich pośrednictwem części tych zwierząt i produktów pochodnych do nielegalnego handlu. W rezolucji konferencji 12.5 wezwano również, by „wszystkie państwa będące stronami, w których jurysdykcji funkcjonuje legalny rynek krajowy tygrysów i innych dużych kotów azjatyckich przyczyniający się do kłusownictwa lub nielegalnego handlu, podjęły wszelkie niezbędne środki legislacyjne, regulacyjne i egzekucyjne w celu zamknięcia swoich rynków krajowych na obrót w celach handlowych tygrysami i innymi dużymi kotami azjatyckimi.

Na 14. posiedzeniu Konferencji Stron CITES (CoP14) w 2007 r. strony CITES przyjęły również decyzję 14.69 ⁽¹⁷⁾. Na mocy tej decyzji strony, w szczególności państwa zasięgu dużych kotów azjatyckich objętych załącznikiem I, w których prowadzi się intensywną hodowlę tygrysów na skalę handlową, są zobowiązane wdrożyć środki mające na celu ograniczenie populacji w niewoli do poziomu umożliwiającego wyłącznie ochronę tygrysów żyjących w środowisku naturalnym. Decyzja 14.69 stanowi również, że tygrysy nie powinny być hodowane w celu handlu ich częściami i produktami pochodnymi ⁽¹⁸⁾. Na 17. posiedzeniu Konferencji Stron CITES (CoP17) w 2016 r. strony CITES przyjęły również decyzję 17.226 ⁽¹⁹⁾. W przedmiotowej decyzji wymaga się, aby wszystkie strony, na których terytorium znajdują się obiekty przetrzymujące duże koty azjatyckie w niewoli: a) dokonały przeglądu krajowych praktyk zarządzania i kontroli stosowanych w takich obiektach w celu zapewnienia, aby te praktyki zarządzania i kontrole były odpowiednie, aby zapobiec wprowadzaniu okazów dużych kotów azjatyckich do nielegalnego handlu z takich obiektów lub za ich pośrednictwem; b) zapewniły ściśle stosowanie wszystkich praktyk zarządzania i kontroli wprowadzonych w celu regulowania działalności obiektów przetrzymujących duże koty azjatyckie w niewoli, w tym w odniesieniu do usuwania okazów dużych kotów azjatyckich, które padły w niewoli; oraz c) przedłożyły Sekretariatowi sprawozdanie z postępów we wdrażaniu przedmiotowej decyzji.

CITES została wdrożona w UE za pośrednictwem rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 ⁽²⁰⁾ (rozporządzenie podstawowe) i powiązanego z nim rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006 ⁽²¹⁾ (łącznie „rozporządzenia UE w sprawie handlu gatunkami dzikiej fauny i flory”). Od 1997 r. tygrysy są wymienione w załączniku A do rozporządzenia podstawowego, w którym zasadniczo zakazuje się komercyjnego wykorzystywania tego gatunku ⁽²²⁾.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia podstawowego gatunki urodzone i wyhodowane w niewoli, wymienione w załączniku A, podlegają przepisom dotyczącym wywozu i powrotnego wywozu z UE mającym zastosowanie do gatunków wymienionych w załączniku B. Ponadto, na podstawie art. 5 ust. 4 rozporządzenia, niektóre przepisy mające zastosowanie do gatunków wymienionych w załączniku A mają również zastosowanie do gatunków wymienionych w załączniku B, a zatem również do urodzonych i wyhodowanych w niewoli okazów gatunków wymienionych w załączniku A. Dotyczy

⁽¹⁴⁾ <https://tvn24.pl/magazyn-tvn24/bulion-z-kosci-jak-tygrysy-ida-na-czesci,243,4203>

⁽¹⁵⁾ Dostępna pod adresem: <https://cites.org/eng/disc/text.php#VII>

⁽¹⁶⁾ Dostępna pod adresem: <https://www.cites.org/sites/default/files/document/E-Res-12-05-R18.pdf>

⁽¹⁷⁾ Dostępna pod adresem: <https://cites.org/eng/taxonomy/term/42069>

⁽¹⁸⁾ Zgodnie z zawiadomieniem CITES 2008/059 dotyczącym działań związanych z hodowlą tygrysów i kwestii związanych z decyzją 14.69 strony zostały poproszone, aby przy ustalaniu, czy decyzja 14.69 ma zastosowanie do danej strony, uwzględniły wytyczne wydane przez Sekretariat CITES. Obejmowały one wytyczne, zgodnie z którymi „handel, w opinii Sekretariatu, może być uważany do celów przedmiotowej decyzji za odnoszący się zarówno do handlu krajowego, jak i międzynarodowego”. Zob.: załącznik „Kwestie związane z decyzją 14.69” do zawiadomienia 2008/059 Sekretariatu CITES „Działania związane z hodowlą tygrysów”: <https://cites.org/sites/default/files/notify/E059.pdf>

⁽¹⁹⁾ Dostępna pod adresem: <https://cites.org/eng/taxonomy/term/42047>

⁽²⁰⁾ Dostępne pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=celex:31997R0338>

⁽²¹⁾ Dostępne pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32006R0865>

⁽²²⁾ Zgodnie z art. 8 ust. 1 zakazane jest kupno, oferowanie kupna, pozyskiwanie do celów handlowych, wystawianie na widok publiczny do celów handlowych, wykorzystywanie dla zysku, sprzedaż, przechowywanie w celu sprzedaży, oferowanie do sprzedaży lub transport w celu sprzedaży okazów gatunków wymienionych w załączniku A.

to w szczególności art. 5 ust. 2 lit. d) rozporządzenia podstawowego, który stanowi, że przy ocenie wniosków o wywóz i powrotny wywóz z UE okazów gatunków wymienionych w załączniku A organy administracyjne państw członkowskich muszą upewnić się, „po konsultacjach z właściwym organem naukowym, że z ochroną gatunku nie wiążą się żadne inne czynniki, które przemawiałyby przeciwko wydaniu zezwolenia na wywóz”. (podkreślenie dodane).

Handel wewnątrzunijny okazami wymienionymi w załączniku A jest z zasady zabroniony na podstawie art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 338/97. Zgodnie z art. 8 ust. 3 tego rozporządzenia zwolnienie z tego zakazu może zostać przyznane przez organy państw członkowskich po indywidualnym rozpatrzeniu sprawy, jedynie w przypadku spełnienia określonych warunków (wymienionych w lit. a)-h), jak również w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 865/2006).

Należy zauważyć, że użycie słowa „może” w art. 8 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 338/97 oznacza, że państwa członkowskie nie są zobowiązane do wydania świadectwa do celów handlu wewnątrzunijnego nawet wtedy, gdy warunki te zostały spełnione, chyba że przepisy UE stanowią inaczej. Innymi słowy, nie można uznać, że art. 8 ust. 3 przyznaje wnioskodawcy prawo do uzyskania świadectwa do celów handlu wewnątrzunijnego⁽²³⁾. Państwa członkowskie mogą odmówić wydania świadectwa, jeżeli jest to właściwe dla ochrony gatunku lub zagwarantowania jego zachowania oraz jeżeli odmowa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

c) Środki w państwach członkowskich

Jako środek zapobiegawczy niektóre państwa członkowskie UE wprowadziły bardziej rygorystyczne środki krajowe dotyczące handlu urodzonymi i hodowanymi w niewoli tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi oraz przepisy dotyczące przetrzymywania tych zwierząt. Te bardziej rygorystyczne środki obejmują zawieszenie (powrotnego) wywozu żywych, urodzonych i hodowanych w niewoli tygrysów oraz ich części i produktów pochodnych do państw trzecich w celach handlowych. Wyjątki od tych bardziej rygorystycznych środków mają zastosowanie wyłącznie do celów hodowli w licencjonowanych ogrodach zoologicznych lub ochrony gatunku. Środki te obejmują również zawieszenie wydawania świadectw do celów handlu wewnątrzunijnego w odniesieniu do żywych tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli oraz ich części i produktów pochodnych, z wyjątkiem pewnych okoliczności, takich jak cele hodowlane, badawcze i edukacyjne w licencjonowanych ogrodach zoologicznych. Jeżeli świadectwa są wydawane, to mogą być przyznawane tylko świadectwa dotyczące określonej transakcji. Inne środki dotyczą wzmocnienia ustawodawstwa krajowego w zakresie przemieszczania, przetrzymywania i wykorzystywania do celów rozrywkowych żywych tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli. Oprócz środków obowiązujących w niektórych państwach członkowskich, kilka innych państw UE zamierza wzmocnić swoje przepisy krajowe dotyczące przetrzymywania tygrysów w prywatnych obiektach lub cyrkach.

Poszczególne obowiązujące środki prowadzą do zróżnicowanych praktyk w całej UE. Potrzebne są zatem wytyczne, dzięki którym wszystkie państwa członkowskie będą stosowały podobne podejście do wywozu, powrotnego wywozu i handlu wewnątrzunijnego żywymi tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi, które jest zgodne z rozporządzeniem (WE) nr 338/97, a także z zasadą ostrożności.

2. Cel i status dokumentu

Wytyczne wykorzystuje się do dostarczania informacji państwom członkowskim na temat sposobów zapewnienia pełnego i skutecznego wdrożenia unijnych rozporządzeń w sprawie handlu gatunkami dzikiej fauny i flory w niektórych kwestiach. Wytyczne dotyczące poszczególnych gatunków przyjmuje się tylko w bardzo szczególnych okolicznościach i tylko wtedy, gdy trzeba zająć się konkretną kwestią, np. gdy istnieją poważne obawy związane z ochroną gatunku. Jak przedstawiono w sekcji 1, istnieje ryzyko, że żywe tygrysy oraz części i produkty pochodne pochodzące od okazów urodzonych i hodowanych w niewoli są wprowadzane do nielegalnego handlu, stymulując łańcuch dostaw na rynki konsumenckie i zwiększając popyt ze strony użytkowników końcowych. Aby uniknąć tych konsekwencji, które są szkodliwe dla ochrony gatunku, konieczne jest zastosowanie rygorystycznej wykładni rozporządzeń w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, jak również do wewnętrznego handlu UE żywymi tygrysami urodzonymi i wyhodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi.

Celem niniejszego zawiadomienia jest przedstawienie właściwym organom państw członkowskich wytycznych dotyczących wykładni unijnych rozporządzeń w sprawie handlu gatunkami dzikiej fauny i flory w świetle obecnego stanu ochrony tego gatunku oraz innych informacji istotnych dla tego celu, aby zapewnić, aby wszystkie państwa członkowskie stosowały podejście do wywozu, powrotnego wywozu i handlu wewnątrzunijnego żywymi tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi, które jest zgodne z rozporządzeniem (WE) nr 338/97, a także z zasadą ostrożności.

⁽²³⁾ Zob. pkt 34 wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-510/99: „Przepis ten dopuszcza odstępstwa od ustanowionego w nim zakazu, lecz ich nie wymaga”.

Unijne ramy regulacyjne w zakresie handlu dziką fauną i florą należy interpretować w świetle ich postanowień i celów, zasady ostrożności oraz z należyтым uwzględnieniem najnowszych informacji na temat stanu ochrony danych gatunków, jak również innych istotnych informacji, np. wskazujących na utrzymywanie się lub wzrost nielegalnego handlu.

Niniejsze wytyczne zostały opracowane przez Komisję Europejską, a projekt zatwierdziła grupa ekspertów właściwych organów administracyjnych CITES, a tym samym właściwe organy państw członkowskich w ramach pisemnych konsultacji w 2022 r.

Wytyczne te mają pomóc organom krajowym w stosowaniu rozporządzenia (WE) nr 338/97 i (WE) nr 865/2006. Wytyczne te nie są prawnie wiążące; ich wyłącznym celem jest zapewnienie informacji dotyczących określonych aspektów rozporządzeń w sprawie handlu gatunkami dzikiej fauny i flory oraz działań uznawanych za najlepsze praktyki. Wytyczne te nie zastępują, nie zmieniają ani nie dodają przepisów do obowiązującego prawa Unii. Niniejszych wytycznych nie należy też rozpatrywać oddzielnie; muszą być one stosowane w połączeniu z przepisami, a nie jako „osobne” odniesienie. Jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest upoważniony do interpretowania prawa Unii w wiążący sposób.

Dokument ten zostanie opublikowany przez Komisję na jej stronie internetowej i może zostać opublikowany przez państwa członkowskie.

3. Wytyczne dotyczące interpretacji przepisów UE w sprawie wywozu, powrotnego wywozu i handlu wewnętrznego tygrysami urodzonymi i hodowanymi w niewoli oraz ich częściami i produktami pochodnymi

Akty prawa Unii należy interpretować zgodnie z ich postanowieniami i celami. Art. 1 rozporządzenia (WE) nr 338/97 stanowi, że celem rozporządzenia jest „ochrona gatunków dzikiej flory i fauny oraz zagwarantowanie ich zachowania poprzez regulację handlu nimi”. Przepisy tego rozporządzenia należy zatem interpretować w sposób spójny ze wspomnianym celem.

Ponadto zgodnie z art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej polityka ochrony środowiska musi opierać się na zasadzie ostrożności. Oznacza to, że jeżeli działanie lub polityka może spowodować poważne lub nieodwracalne szkody dla społeczeństwa lub środowiska naturalnego, braku pełnej pewności naukowej nie należy wykorzystywać jako powodu do odkładania w czasie opłacalnych środków mających na celu zapobieżenie takim szkodom. Wspomniana zasada ma na celu zapewnienie wyższego poziomu ochrony środowiska dzięki podejmowaniu decyzji o charakterze zapobiegawczym w przypadku takiego ryzyka.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zasada ostrożności ma zastosowanie m.in. przy interpretacji i stosowaniu dorobku prawnego UE w zakresie środowiska, a zatem również do interpretacji i stosowania rozporządzenia (WE) nr 338/97 i (WE) nr 865/2006. Państwa członkowskie powinny stosować zasadę ostrożności w ramach przysługującego im na podstawie rozporządzenia (WE) nr 338/97 prawa do swobodnego decydowania ⁽²⁴⁾.

a) Wnioski o wydanie zezwoleń lub świadectw zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 338/97 (wywóz lub powrotny wywóz)

W okolicznościach opisanych w sekcji 1 a) niniejszego dokumentu, uwzględniając zasadę ostrożności i o ile nie pojawią się rozstrzygające dowody naukowe świadczące o czymś przeciwnym, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę, że istnieją poważne czynniki związane z ochroną tygrysów przemawiające przeciwko wydawaniu zezwoleń na wywóz i świadectw powrotnego wywozu.

W związku z tym państwa członkowskie zasadniczo nie powinny wydawać zezwoleń na wywóz ani świadectw powrotnego wywozu żywych tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli oraz ich części i produktów pochodnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy organ administracyjny zyska pewność, że takie zezwolenia lub świadectwa będą stosowane do celów, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunku, a dokładniej w następujących przypadkach:

- (i) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli są przeznaczone dla licencjonowanych instytucji zoologicznych ⁽²⁵⁾ lub do wymiany między licencjonowanymi ogrodami zoologicznymi w ramach programów hodowlanych lub ochronnych instytucji zoologicznych ⁽²⁶⁾, a nie do celów głównie komercyjnych;

⁽²⁴⁾ W celu zasięgnięcia dalszych informacji na temat stosowania zasady ostrożności należy zapoznać się z komunikatem Komisji dotyczącym stosowania zasady ostrożności z dnia 2 lutego 2000 r. (COM(2000) 1) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52000DC0001>

⁽²⁵⁾ W UE licencjonowany ogród zoologiczny musi być zarejestrowany zgodnie z dyrektywą Rady 1999/22/WE („dyrektywą UE w sprawie ogrodów zoologicznych”). W przypadku państw trzecich licencjonowany ogród zoologiczny musi być częścią uznanego programu hodowlanego. Zob. również załącznik.

⁽²⁶⁾ Odpowiednie przykłady obejmują Europejski Program Ochrony Zwierząt (EEP), amerykański plan przetrwania gatunków (SSP), australazjatycki program zarządzania gatunkami (ASMP) lub globalne plany zarządzania gatunkami (GSMP). Więcej informacji znajduje się w załączniku I.

- (ii) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli są przemieszczane w celach ratunkowych do urzędowo zarejestrowanych azylów/ośrodków ratunkowych w państwach trzecich, jeśli w Unii Europejskiej nie ma odpowiedniego azylu/ośrodka ratunkowego lub instytucji zoologicznej, pod warunkiem że zwierzęta trzymane są w pomieszczeniach odpowiednich dla danego gatunku. Przed wydaniem zezwolenia na wywóz lub świadectwa powrotnego wywozu państwo członkowskie powinno otrzymać od organu administracyjnego CITES państwa przeznaczenia potwierdzenie, że przyjmujący azyl/ośrodek ratunkowy jest oficjalnie zarejestrowanym azylem/ośrodkiem ratunkowym, który nie ma znanych powiązań z nielegalną działalnością i nielegalnym handlem. Podejmując decyzję o wydaniu zezwolenia lub świadectwa powrotnego wywozu, organ administracyjny powinien wziąć pod uwagę ryzyko w poszczególnych krajach związane z nielegalnym handlem żywymi tygrysami, ich częściami i produktami pochodnymi. W stosownych przypadkach należy ocenić inne dostępne możliwości, takie jak te określone w wytycznych załączonych do rezolucji CITES 17.8 dotyczącej pozbywania się skonfiskowanych okazów gatunków objętych CITES będących przedmiotem nielegalnego handlu;
- (iii) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli oraz ich części i produkty pochodne są częścią zgodnego z prawem projektu badawczego, w tym badań naukowych lub (bio)medycznych, w przypadku gdy okazy są przeznaczone na rzecz postępu naukowego lub do istotnych celów biomedycznych oraz gdy okaże się, że dany gatunek jest jedynym odpowiednim do realizacji tych celów;
- (iv) okazy mają być wykorzystane do celów egzekwowania prawa lub postępowania sądowego;
- (v) części i produkty pochodne tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli są przemieszczane, gdy:
  - okaz jest częścią rzeczywistej wymiany dóbr kultury lub sztuki pomiędzy renomowanymi instytucjami (np. muzeami); lub
  - organ administracyjny danego państwa członkowskiego jest przekonany, że dany okaz jest uznanym dziełem sztuki i jest pewny, że ze względu na swoją wartość nie zostanie on wykorzystany do innych celów; lub
  - okaz ten stanowi część dziedzictwa transportowanego w ramach przenosin rodziny lub jako część zapisu i nie zostanie sprzedany.

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości lub niepewności naukowych, w świetle zasady ostrożności i celów prawodawstwa, państwa członkowskie mogą zawsze skorzystać z przysługującego im prawa do odmowy wydania zezwolenia.

b) *Wnioski o wydanie świadectw zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 (handel wewnątrzunijny)*

Jak wyjaśniono w sekcji 1 b) państwa członkowskie mogą odmówić wydania świadectwa, jeżeli jest to właściwe dla ochrony gatunku lub zagwarantowania jego zachowania i jeżeli odmowa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu. Będzie to miało miejsce w przypadku, gdy transakcja jest niezgodna i niespójna z postanowieniami i celami rozporządzenia (WE) nr 338/97.

Ze względu na sytuację opisaną w pierwszej sekcji niniejszego dokumentu, państwa członkowskie zasadniczo nie powinny korzystać z wyjątku przewidzianego w art. 8 ust. 3 lit. d) rozporządzenia (WE) nr 338/97, aby wydawać świadectwa do celów handlu wewnątrzunijnego w odniesieniu do tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli oraz ich części i produktów pochodnych. Państwa członkowskie mogą jedynie rozważyć wydawanie świadectw, kierując się m.in. wyjątkami, o których mowa w art. 8 ust. 3 lit. e), f) i g) rozporządzenia (WE) nr 338/97, w następujących celach, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunku:

- (vi) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli są przeznaczone dla licencjonowanych instytucji zoologicznych⁽²⁷⁾ lub do wymiany między licencjonowanymi ogrodami zoologicznymi w ramach programów hodowlanych lub ochronnych instytucji zoologicznych, a nie głównie do celów handlowych;
- (vii) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli są przemieszczane w celach ratunkowych do urzędowo zarejestrowanych obiektów⁽²⁸⁾, pod warunkiem że zwierzęta są trzymane w pomieszczeniach odpowiednich dla danego gatunku i nie są wykorzystywane do dalszej hodowli. Przed wydaniem świadectwa państwo członkowskie powinno otrzymać od organu administracyjnego CITES państwa członkowskiego przeznaczenia potwierdzenie, że przyjmujący obiekt jest oficjalnie zarejestrowany oraz nie ma żadnych znanych powiązań z nielegalną działalnością i nielegalnym handlem;
- (viii) żywe tygrysy urodzone i hodowane w niewoli oraz ich części i produkty pochodne są częścią zgodnego z prawem projektu badawczego, w tym badań naukowych lub (bio)medycznych, w przypadku gdy okazy są przeznaczone na rzecz postępu naukowego lub do istotnych celów biomedycznych oraz gdy okaże się, że dany gatunek jest jedynym odpowiednim do realizacji tych celów;

⁽²⁷⁾ W UE licencjonowany ogród zoologiczny musi być zarejestrowany zgodnie z dyrektywą Rady 1999/22/WE („dyrektywą UE w sprawie ogrodów zoologicznych”).

⁽²⁸⁾ Oficjalnie zarejestrowany obiekt z zamiarem ratowania obejmuje ośrodki ratunkowe, azyle i instytucje zoologiczne.

- (ix) okazy mają być wykorzystane do celów egzekwowania prawa lub postępowania sądowego;
- (x) części i produkty pochodne tygrysów urodzonych i hodowanych w niewoli są przemieszczane, gdy:
  - okaz jest częścią rzeczywistej wymiany dóbr kultury lub sztuki pomiędzy renomowanymi instytucjami (np. muzeami); lub
  - organ administracyjny danego państwa członkowskiego jest przekonany, że dany okaz jest uznanym dziełem sztuki i jest pewny, że ze względu na swoją wartość nie zostanie on wykorzystany do innych celów; lub
  - okaz ma być przeznaczony do celów badawczych lub edukacyjnych, mających przyczynić się do zachowania lub ochrony gatunków.

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości lub niepewności naukowych, w świetle zasady ostrożności i celów prawodawstwa, państwa członkowskie mogą zawsze skorzystać z przysługującego im prawa do odmowy wydania świadectwa.

Jeżeli przepisy prawa krajowego państwa członkowskiego nie zezwalają jego organom na skorzystanie z uprawnień dyskrecyjnych dozwolonych na mocy art. 8 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 338/97 i odrzucenie wniosków o wydanie świadectw do celów handlu wewnątrzunijnego w odniesieniu do żywych, urodzonych i hodowanych w niewoli tygrysów oraz ich części i produktów pochodnych, gdy spełnione są warunki określone w art. 8 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 338/97 oraz w przypadku gdy okazy są przedmiotem niekomercyjnej wymiany handlowej w UE, organ administracyjny CITES państwa członkowskiego powinien stosować podejście oparte na analizie ryzyka i zapewnić maksymalny nadzór nad rozpatrywaniem wniosków o wydanie świadectw do celów handlu wewnątrzunijnego.

Zgodnie z art. 66 rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006 wymaga się, aby przed wydaniem świadectwa do celów handlu wewnątrzunijnego żywy okaz był indywidualnie oznakowany. Zaleca się, aby podstawową techniką znakowania żywych tygrysów był mikroczip. Państwa członkowskie powinny rozważyć zastosowanie kombinacji dwóch różnych technik identyfikacji lub znakowania, w tym indywidualnego profilowania DNA, w stosownych przypadkach. Świadectwo powinno opisywać żywy okaz lub odpowiednie części i produkty pochodne w sposób wystarczająco szczegółowy, by mogło zostać użyte wyłącznie w odniesieniu do danego okazu, a nie do nielegalnego obrotu innymi okazami.

Świadectwa do celów handlu wewnątrzunijnego powinny być wystawiane wyłącznie w odniesieniu do określonej transakcji – do celów wyłącznie jednej transakcji – aby zapewnić ważność świadectwa wyłącznie dla posiadacza określonego w polu 1 tego świadectwa. Podstawą tego zalecenia jest art. 11 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 865/2006, który zezwala państwom członkowskim na wydawanie „świadectw dotyczących określonej transakcji, gdy istnieją inne czynniki opisane w sekcji 1 a) niniejszego dokumentu, związane z ochroną gatunków uniemożliwiające wydanie świadectwa dotyczącego określonego okazu”.

c) *Dodatkowe zalecenie do rozważenia przez państwa członkowskie*

Zaleca się, aby organy administracyjne CITES z państw członkowskich gromadziły i prowadziły rejestry liczby tygrysów przetrzymywanych we wszystkich obiektach zamkniętych na terenie całego kraju, w tym w licencjonowanych instytucjach zoologicznych, azylach/ośrodkach ratunkowych, cyrkach i wystawach objazdowych oraz, w stosownych przypadkach, w innych obiektach prywatnych. Wszystkie obiekty powinny być proszone o przekazywanie szczegółowych informacji na temat wszelkich zmian w ich wykazach, tak aby organy dysponowały aktualnymi informacjami. W celu wdrożenia tego środka państwa członkowskie powinny prowadzić regularne wykazy wszystkich obiektów, w których przetrzymywane są tygrysy w danym kraju, oraz współpracować z odpowiednimi organizacjami, takimi jak Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów, w zakresie najlepszych praktyk przy opracowywaniu takich wykazów. Organy administracyjne powinny udostępnić te dane wszystkim właściwym organom.

ZAŁĄCZNIK

Dowody potwierdzające zasadność celów, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunków, realizowanych przez licencjonowane instytucje zoologiczne oraz programy hodowlane i ochronne

W sekcji 3 a) i b) niniejszych wytycznych przedstawiono przypadki, w których organ administracyjny CITES z państwa członkowskiego może wydać zezwolenie na wywóz i powrotny wywóz lub świadectwo do celów handlu wewnątrzunijnego, o ile zyska pewność, że takie zezwolenia lub świadectwa będą stosowane do zgodnych z prawem celów, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunku.

Aby zapewnić zharmonizowane podejście w całej UE przy określaniu zasadności celów, które nie są szkodliwe dla ochrony gatunku, realizowanych przez licencjonowane ogrody zoologiczne ⁽¹⁾ oraz programy hodowlane i ochronne, przedstawiono dalsze szczegóły. W związku z tym, że wnioski o wydanie zezwolenia na wywóz i powrotny wywóz lub świadectw do celów handlu wewnątrzunijnego mogą się różnić, państwa członkowskie będą musiały zasadniczo oceniać dowody przedstawione przez wnioskodawcę osobno dla każdego przypadku.

Jako wymóg minimalny wszyscy wnioskodawcy muszą przedstawić dowody potwierdzające następujące kwestie:

- w UE instytucja zoologiczna musi być zarejestrowana zgodnie z dyrektywą Rady 1999/22/WE ⁽²⁾ („dyrektywą UE w sprawie ogrodów zoologicznych”);
- w przypadku państw trzecich instytucja zoologiczna musi być częścią uznanego programu hodowlanego. Przykłady uznanych programów hodowlanych i ochronnych instytucji zoologicznych obejmują Europejski Program Ochrony Zwierząt (EEP), amerykański plan przetrwania gatunków (SSP), australazjatycki program zarządzania gatunkami (ASMP) lub globalne plany zarządzania gatunkami (GSMP);
- azyl/ośrodek ratunkowy musi być zarejestrowany i monitorowany przez właściwe organy państwa przeznaczenia.

W przypadku, gdy informacje przedstawione we wniosku są niejasne lub istnieją wątpliwości/obawy co do zasadności celu realizowanego przez instytucję lub program hodowlany i ochronny, organ administracyjny powinien zwrócić się o bardziej szczegółowe informacje.

⁽¹⁾ Zob. przypis 25.

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:31999L0022>